

สารบัญ

บทที่ 1 หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับการประกันภัย	15
1. ประวัติของการประกันภัยในต่างประเทศ	15
2. ประวัติของการประกันภัยในประเทศไทย	17
3. หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายลักษณะประกันภัย	18
3.1 หลักนิติกรรมสัญญา	19
3.2 หลักสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก (มาตรา 374 - 376)	20
3.3 หลักกฎหมายเรื่องตัวแทน	23
4. ลักษณะของสัญญาประกันภัย	24
4.1 เป็นสัญญาต่างตอบแทน	25
4.2 เป็นสัญญาเสี่ยงโชค	25
4.3 เป็นสัญญาที่ต้องสุจริตต่อกันของคู่สัญญา	26
4.4 เป็นสัญญาที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ จึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้	27
5. สถานะทางกฎหมายประกันภัย	28
6. ข้อเปรียบเทียบสัญญาประกันภัยกับสัญญาอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน	31
6.1 การประกันภัยกับการพนันขึ้นต่อ	32
6.2 การประกันภัยกับการค้ำประกัน	32
แบบฝึกหัดท้ายบท	34
บทที่ 2 การประกันภัย : บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	35
1. การเกิดนิติสัมพันธ์ของสัญญาประกันภัย	36
2. คำนิยามบุคคลในสัญญาประกันภัย (มาตรา 862)	38
3. ส่วนได้เสียในสัญญาประกันภัย (มาตรา 863)	41
3.1 ที่มาของหลักการมีส่วนได้เสียในสัญญาประกันภัย	41
3.2 ส่วนได้เสียคืออะไร	42
3.3 ประเภทของหลักการมีส่วนได้เสีย	43
3.3.1 ส่วนได้เสียในการประกันวินาศภัย	43

3.3.2 ส่วนได้เสียในการประกันชีวิต	44
3.3.3 บุคคลที่ถือว่ามีส่วนได้เสีย คือ ใครบ้าง	45
1. กรณีประกันวินาศภัย	45
2. กรณีประกันชีวิต	46
3.4 ระยะเวลาที่ต้องมีส่วนได้เสีย	49
3.5 ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาเรื่อง “หลักการมีส่วนได้เสีย” ของประเทศไทย	50
4. การขอลดเบี้ยประกันภัย (มาตรา 864)	53
5. หลักสุจริตในการทำสัญญาประกันภัย	55
5.1 เรื่องที่ต้องแถลงข้อความจริง	57
5.2 เวลาที่ต้องเปิดเผยข้อความจริง	61
5.3 บุคคลใดมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อความจริง	62
5.4 ผลของการไม่เปิดเผยข้อความจริง : บอกล้างสัญญาโมฆะกรรม	63
5.4.1 ระยะเวลาในการบอกล้างสัญญาประกันภัย	63
5.4.2 ผลของการบอกล้างสัญญาประกันภัยที่เป็นโมฆะ	66
5.4.3 ข้อยกเว้นการบอกล้างสัญญา : ความรู้ของผู้รับประกันภัย	67
6. สัญญาประกันภัยต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ : ธรรมเนียมประกันภัย	69
6.1 ธรรมเนียมประกันภัย	71
6.2 การระบอเงื่อนไขในธรรมเนียมประกันภัย	75
แบบฝึกหัดท้ายบท	78
บทที่ 3 ประกันวินาศภัย	81
1. ความหมายสัญญาประกันวินาศภัย	81
2. การประกันภัยหลายรายในวัตถุประสงค์เดียวกัน (มาตรา 870 – 871)	82
2.1 หลักวินัจฉัยประกันวินาศภัยหลายราย	83
2.2 การคิดค่าสินไหมทดแทนกรณีประกันภัยหลายราย	84
2.3 การสละสิทธิเรียกร้องของผู้เอาประกันภัย	89
3. สิทธิในการบอกล้างสัญญาประกันภัย : “ก่อนเริ่มเสี่ยงภัย”	91
4. มูลประกันลดน้อยถอยลงไปหนัก : สิทธิของผู้เอาประกันภัย (มาตรา 873)	92
5. การกำหนดราคาแห่งมูลประกันภัยไว้สูงเกินไปหนัก : สิทธิของผู้รับประกันภัย (มาตรา 874)	94
6. การโอนวัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย (มาตรา 875)	95

- ผลของการโอนวัตถุที่เอาประกันภัย : ช่องแห่งภัยเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มหนักขึ้น	101
- กรณีของการนำวัตถุที่เอาประกันภัยไปจำหน่าย จำนำหรือก่อบุริมสิทธิอย่างอื่น	101
7. ผู้รับประกันภัยหรือผู้เอาประกันภัย “ล้มละลาย” : สิทธิของคู่สัญญา (มาตรา 876)	103
- กรณีใดถือว่าเป็นบุคคลล้มละลาย	104
8. การจ่ายค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 877)	105
1) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง	105
2) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความบุบสลายอันเกิดแก่ทรัพย์สินนั้น	106
3) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อบรรดาค่าใช้จ่ายในการรักษาทรัพย์สินไว้มิให้เกิดวินาศภัยขึ้น	106
9. ค่าใช้จ่ายในการตีราคาวินาศภัย (มาตรา 878)	108
10. ข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัย (มาตรา 879)	109
1) ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบโดย “ผลของกฎหมาย”	109
2) ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบโดย “ผลของสัญญา”	110
11. การรับช่วงสิทธิของผู้รับประกันภัย (มาตรา 880)	113
1) มีวินาศภัยเกิดขึ้น เพราะการกระทำของบุคคลภายนอกสัญญาประกันภัย	113
2) ผู้รับประกันภัยได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่คู่สัญญาประกันภัยไปแล้ว	115
3) ผู้รับประกันภัยจะเข้ารับช่วงสิทธิให้เสื่อมเสียสิทธิของผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประกันภัยไม่ได้ (มาตรา 880 วรรคสอง)	117
4) ซากทรัพย์สินที่เกิดขึ้นจากการรับประกันภัยไว้	120
12. หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประกันภัยที่จะต้องบอกกล่าวการเกิดวินาศภัยต่อผู้รับประกันภัย (มาตรา 881)	121
13. อายุความ (มาตรา 882)	124
แบบฝึกหัดท้ายบท	127

บทที่ 4 วิธีเฉพาะการประกันภัยในการรับขน 131

1. ลักษณะ/ขอบเขตของสัญญาประกันภัยในการรับขน	132
- วิธีเฉพาะการประกันภัยในการรับขนเปรียบเทียบกับประกันวินาศภัยธรรมดา	132

1) ภัยที่รับเสี่ยง	132
2) วัตถุประสงค์แห่งสัญญาประกันภัย คือ สิ่งของที่ขนส่ง	133
3) ระยะเวลาที่คุ้มครอง	134
4) จำนวนค่าสินไหมทดแทน	134
2. มูลประกันภัยในการรับขน (มาตรา 884) : ต้องกำหนดตั้งแต่ต้นทาง	134
2.1 ข้อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างมาตรา 884 กับมาตรา 883 ตอนท้าย	136
3. ขอบเขตแห่งความรับผิดชอบ (มาตรา 885)	136
4. กรณียกเว้นประกันภัยในการรับขน (มาตรา 886)	137
แบบฝึกหัดท้ายบท	139
บทที่ 5 การประกันภัยจำนอง	141
1. ลักษณะของสัญญาประกันภัยจำนอง (มาตรา 887)	142
- ลักษณะของสัญญาประกันภัยจำนอง	143
2. ค่าสินไหมทดแทนไม่คุ้มครองวินาศภัย	148
3. อายุความในสัญญาประกันภัยจำนอง	149
แบบฝึกหัดท้ายบท	151
บทที่ 6 การประกันชีวิต (Life Insurance)	153
1. ลักษณะของสัญญาประกันชีวิต	153
- กรณีเอาประกันชีวิตตนเอง	157
- กรณีเอาประกันชีวิตบุคคลอื่น	157
- หลักส่วนได้เสียในสัญญาประกันชีวิต	157
- เวลาที่ต้องมีส่วนได้เสียกรณีสัญญาประกันชีวิต	158
2. หน้าที่ของผู้รับประกันชีวิต	158
3. จำนวนเงินที่ผู้รับประกันชีวิตต้องใช้	159
4. การโอนสิทธิตามสัญญาประกันชีวิต (มาตรา 891)	161
4.1 ผู้เอาประกันสามารถโอนกรรมสิทธิ์นั้นให้กับบุคคลภายนอกได้	164
4.2 การโอนกรรมสิทธิ์ประกันชีวิตให้ใช้เงินตามเขาสั่ง	165
4.3 ข้อจำกัดในการโอนกรรมสิทธิ์ประกันชีวิต	165
5. ค่าไถ่ถอนกรรมสิทธิ์ประกันภัย (มาตรา 892) : การบอกล้างโมฆียะกรรม	166
6. การแถลงอายุของผู้เอาประกันภัยคลาดเคลื่อน (มาตรา 893)	167

7. การบอกเลิกสัญญาประกันชีวิต (มาตรา 894)	169
7.1 ผลของการบอกเลิกสัญญา	172
8. ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้รับประกันชีวิต (มาตรา 895)	172
1) บุคคลนั้นได้กระทำอัตวินิบาตด้วยใจสมัครภายใน 1 ปีนับแต่วันทำสัญญา	173
2) บุคคลผู้นั้นถูกผู้รับประกันฆ่าตายโดยเจตนา	174
9. สิทธิเรียกร้องต่อผู้ก่อมรณภัย (มาตรา 896) : สิทธิสองทาง	175
10. สิทธิของเจ้าหนี้ผู้เอาประกันภัยในสัญญาประกันชีวิต (มาตรา 897)	177
10.1 หลักเกณฑ์ของเจ้าหนี้ผู้เอาประกันภัยที่จะได้รับชำระหนี้	178
10.2 สัญญาประกันชีวิตที่กำหนดให้เจ้าหนี้คนใดคนหนึ่งของผู้เอาประกันเป็นผู้รับประกันภัย (มาตรา 1742)	180
แบบฝึกหัดท้ายบท	183
บทที่ 7 สรุปหลักการสำคัญของการประกันภัย	187
1. หลักส่วนได้เสียในเหตุประกันภัย	187
2. หลักสุจริตอย่างยิ่ง	188
3. หลักการชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามความเป็นจริง	188
4. หลักการรับช่วงสิทธิ	189
บทที่ 8 ถามตอบปัญหาความรู้เกี่ยวกับการประกันภัย	191
8.1 ถามตอบประกันวินาศภัย	191
8.2 ถามตอบประกันภัยรถยนต์ (ภาคบังคับ)	192
8.3 ถามตอบประกันภัยรถยนต์ (ภาคสมัครใจ)	193
8.4 ถามตอบประกันชีวิต	194
แนวคำตอบแบบฝึกหัดท้ายบท	198
Mind Map ภูมิหายประกันภัย	207
บรรณานุกรม	209
ดัชนีค้นคำ	211